

BESZÁMOLÓ

a Szerzői Jogi Szakértő Testület 2017. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működik. A Testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

II. Elnökségi ülések

A Testület működését [a Korm. r. 4. §-ának (3) bekezdése alapján] figyelemmel kíséror és értékelő Elnökség, amelyet a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni. Az elnökség 2017 folyamán egy alkalommal tartott ülést (2017. május 5.). Az elnökségi ülés jegyzőkönyvét az *1. számú melléklet* tartalmazza.

III. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

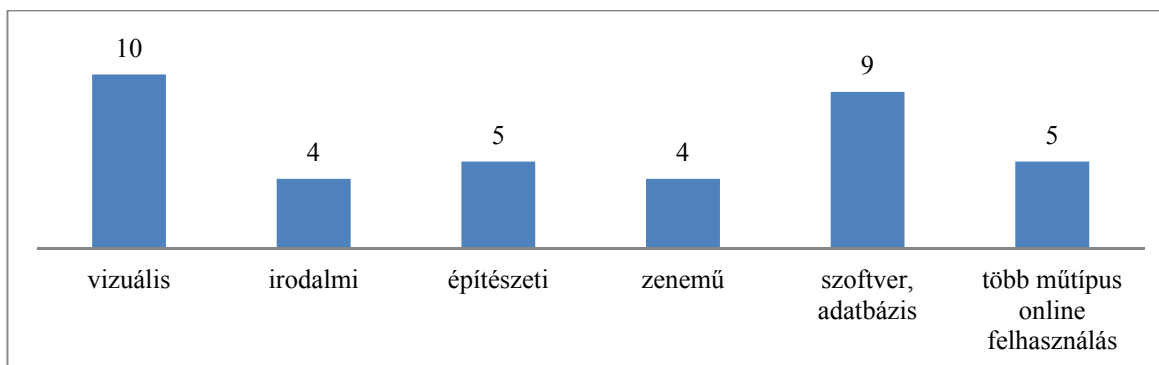
Az Szt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve – a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben – peren kívüli megbízás alapján ad szakvéleményt.

2017-ben összesen 37 szakvélemény-adásra irányuló felkérés, kirendelés, illetve árajánlatkérés érkezett a testülethez. Az évben elkészült szakértői vélemények száma 32 db volt, ebből 2 az előző évről áthúzódott ügyben készült, további kiegészítő szakvélemények száma pedig 5 volt. 14 ügyben bíróságok (járásbíróságok, törvényszékek), 5 ügyben nyomozóhatóságok kirendelése alapján, 12 ügyben megbízás alapján (ügyvédi irodák, helyi önkormányzatok, magánszemélyek és gazdasági társaságok) készültek szakértői vélemények. A szakértői vélemények elkészítésében 62 szakértő vett részt. Az SZJSZT 2016. évi beszámolója a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő 2017. évi 24. számában lett közzétéve. Az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében 13 szakvélemény jelent meg 2017-ben.

A szerzői és kapcsolódó jogok széles spektrumát felölelő szakvélemények a leggyakrabban a vizuális (iparművészeti, fotóművészeti és alkalmazott grafikai) alkotásokkal (10), szak- és szépirodalmi művekkel (4), szoftverekkel és adatbázisokkal (9), építészeti alkotásokkal (5), valamint a zeneművekkel (4) kapcsolatos szakkérdésekre adtak választ. Ezen felül 5 szakvélemény több műtípus online felhasználásával kapcsolatos kérdésekre adott választ. A kirendelések és megbízások között figyelemreméltó az alkalmazott grafikai és iparművészeti alkotásokkal kapcsolatos szakvélemények számának növekedése, amelyek

többnyire kereskedelmi forgalomba szánt használati tárgyakra, termékekre vagy termékcsomagolásra vonatkoztak.

A szakvélemények műtípusok szerinti megoszlása

Az SZJSZT által 2017-ben ellátott ügyekre vonatkozó kimutatást a 2. számú melléklet tartalmazza.

A Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesülettel és a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület Szerzői jogi tagozatával közösen az SZJSZT 2017. december 12-én szerzői jogi ankétot szervezett. A rendezvény témája az Európai Bizottság szerzői jogi reformcsomagja volt. A rendezvényen az SZJSZT több tagja is előadást tartott, illetve felszólalt.

IV. Néhány tipikus, illetve jelentősebb ügy

1. SZJSZT-10/2017. Zenés színjáték társszerzősége

A Testülethez intézett kérdések arra vonatkoztak, hogy egy zenés színjáték írójának, zeneszerzőjének és zeneszövegírójának alkotói tevékenysége egymástól független vagy egymástól el nem választható folyamatok, valamint, amennyiben a közös mű egyes részei önállóan felhasználhatók, úgy a jogszerű felhasználáshoz csak az érintett szerző, vagy a közös mű valamennyi szerzőjének felhasználási engedélye szükséges-e.

Az eljáró tanács előjáróban ismertette, hogy az Szjt. 5. §-a szerint közös műről akkor lehet beszélni, ha több szerző olyan művéről van szó, amelynek részei nem használhatóak fel önállóan [(1) bekezdés], valamint, ha a közös mű részei önállóan is felhasználhatók [(2) bekezdés]. Amíg előbbi közös művet a szerzők csak egymásra tekintettel, együtt alkothatnak, addig utóbbit egymásra tekintettel, valamint egymástól függetlenül is. „Ahhoz azonban, hogy egymásra tekintettel alkotottnak, közös műveknek lehessen tekinteni egy művet, mindenképp szükséges, hogy minden szerző a többszerzős mű létrehozására irányuló egyetértő elhatározással alkosson, vagy legalábbis saját maga adja hozzájárulását egy már meglévő műve más, arra tekintettel születő műhöz kapcsolásához.” Felperes álláspontja szerint az érintett színjáték esetében az alkotói hármas olyan egységes művet hozott létre, amelynek részei nem használhatók fel önállóan, és a szerzői jog is együttesen és egyenlő arányban illeti meg a szerzőtársakat. A Testület álláspontja – a rendelkezésre álló adatok vizsgálatára is tekintettel – a felperesi véleménnyel szemben az, hogy „ez a közös mű az Szjt. 5. § (2) bekezdése szerinti olyan összekapcsolt közös mű, amelynek részeit a szerzők nem együttesen alkották. Következésképpen ennek a közös műnek egyes részei külön felhasználására az illető szerzők, illetve jogutódjaik gyakorolhatták (gyakorolhatják) az engedélyezési jogot, ideértve a részek más szerző művével való összekapcsolását is.”

2. SZJSZT-16/2017. Azonosítható rész értelmezése. Zeneműrészlet és hangszignál összehasonlítása.

A megválaszolandó szerzői jogi kérdések egy mű azonosítható részének meghatározására vonatkozott. A Testület az azonosítható rész kérdésében korábbi döntését idézve kifejtette, hogy *„az azonosíthatóság azt jelenti, hogy az érintett részből egyértelműen meghatározható, hogy mely mű részletéről van szó, hiszen kisebb terjedelemben is tükrözi a szerző személyiségét, azzal kétségtelenül összekapcsolható,„* majd hozzátette, hogy minél rövidebb egy azonosítható rész, annál inkább hasonlíthat egy másik műhöz, azonban a hasonlóság önmagában véve szerzői jogi relevanciával még nem bír. Az eljáró tanács véleménye szerint *„a zenetörténet során megszámlálhatatlanul sok helyen lehet találkozni dó, tí, szó, lá, szó figurációval. Ez a négy hang ilyen sorrendben rengeteg helyen fordul elő a barokk zenétől napjainkig. Az, hogy ebből mikor lesz téma, vagy szignál azt – mivel a zene időben zajló művészet – a zene ritmusa, tempója, funkciója, rendje és elsősorban zenei hangsúlyrendszere dönti el.„* A részletes szakmai összehasonlítás után a Testület megállapította, hogy a két mű azonosítható zeneműrészletnek minősül, és ugyan egyforma távolságokra eső hangokat használnak, ennek ellenére azonban teljesen mások, nem hasonlíthatnak egymásra.

3. SZJSZT-22/2017. Zenés színpadi műből készült zenekari változat védelmi ideje

A megkereső által feltett kérdés arra irányul, hogy önállóan felhasználható műrésznek tekinthetőek-e egy színpadi mű egyes elemei, például a mű librettója és az erre épült zenemű, valamint, hogy közös mű-e az eredeti színpadi mű zenei aláfestése az erről készült nem színpadra szánt zenekari átdolgozott változattal. A Szakértő Testület nevében eljáró egyesszakértő álláspontja szerint közös műről beszélhetünk, *„ha az átdolgozott változat tartalmazza az eredeti mű közösen kialakított lényeges egyéni eredeti vonásait”,* ha viszont *„az eredeti közös mű résztől annyira eltávolodik az annak alapján készült zenekari változat, hogy azt már önálló, és nem a librettistával közös műnek kell tekinteni, az már nem átdolgozás, hanem – legfeljebb az eredeti ötlet alapján készült – önálló mű.„* A védelmi idő számításakor szintén önálló műként kell figyelembe venni az átdolgozást.

A konkrét kérdésekre válaszolva az egyesszakértő a következő megállapítást tette: a megkeresés tárgyát képező szvit egyéni eredeti alkotás, amely az eredeti színpadi mű – a librettó szerzőjének hozzájárulásával készült – átdolgozása.

4. SZJSZT-29/2017. Torrent oldal üzemeltetőjének szerzői jogi felelőssége és a filmalkotások jogtulajdonosait ért vagyoni hátrány mértékének meghatározása

A Bíróság által feltett azon kérdésre, hogy a fájlcsereelő rendszert működtető oldal üzemeltetője e tevékenységével sérti-e az érintett művek szerzői jogait, szakvéleményben az eljáró tanács – hivatkozva az Európai Bíróság hasonló témában született ítéleteire – válaszul kifejtette, hogy a Torrent oldal üzemeltetője a művek rendelkezésre bocsátásában megkerülhetetlen szerepet játszik, ezért az Szjt. 26. § (8) második mondata szerinti nyilvánossághoz közvetítés nem csak a mű internetre való „feltöltésével”, hanem magának a feltöltés lehetőségének megteremtésével és támogatásával is megvalósul.

A Testület a szerzőknek okozott vagyoni hátrányt érintő kérdésre válaszolva kifejtette, hogy a szerzőt ért vagyoni hátrány csak elmaradt vagyoni előny természetű lehet, mivel az érintett jogsértő magatartás (nyilvánossághoz közvetítés) vagyoni hátrányt okozott kárról nem lehet beszélni. Az elmaradt vagyoni előny a jogsértő felhasználó oldalán gazdagodásként jelentkezik, amelynek értéke értelemszerűen igazodik az elmaradt vagyoni előny mértékéhez.

A vagyoni hátrány e mértéke a jogdíj összegétől függ, amely a felek szabad megállapodásának tárgya, ennek hiányában pedig a bírósági gyakorlat és az SZJSZT a felek nyilatkozatait figyelembe véve vagy becsléssel állapítja meg. Ezzel kapcsolatban az eljáró tanács hozzáteszi, hogy *„nem tartozik szerzői jogi szakkérdések körébe annak precíz definiálása, hogy pontosan milyen mértékű elmaradt jogdíj állapítható meg az egyes jogtulajdonosok vonatkozásában és így mi az a vagyoni hátrány, amely őket érte,»* hiszen *„rendkívül sokféle számítási módja létezhet a jogdíjaknak, ez változik felhasználási módonként, területenként és filmalkotásonként. Egészen pontos jogdíjszámítást e körben csak akkor lehetne elvégezni és elsősorban a jogosultaknak mint sértetteknek, ha kiterjedt piaci összehasonlító elemzéseik alapján kimutatható lenne mindaz a járulékos vagyoni hátrány, ami a „torrentezés” folytán őket éri. Ilyen adatok és elemzések a Testület rendelkezésére bocsájtott iratanyagokban nem lelhetőek fel.”* Végezetül a Testület kifejtette, hogy álláspontja szerint ilyen esetben vagyoni hátrány *„minimálisan az a díj, amelyet az adott piacon a reprezentatív jogosulti többség elfogadott.”*

V. Változás a Testület vezetésében

2016. október 18-án id. dr. Ficsor Mihály lemondott az SZJSZT tiszteletbeli elnöki címéről és elnökségi tagságáról. Az elnökségi tagság megüresedésére tekintettel 2017. március 7. napján az igazságügyminiszter dr. Lábod Pétert, az SZTNH Szerzői Jogi Főosztályának főosztályvezetőjét a 2017. február 20-ától 2020. július 14-éig terjedő időtartamra az elnökség új tagjává nevezte ki. A Testület Elnöksége 2017. május 5-én tartott elnökségi ülésén dr. Gyertyánfy Péter elnökségi tagnak tiszteletbeli elnöki címet adományozott.

Budapest, 2018. június 22.

Dr. Győri Erzsébet
a Testület elnöke

Mellékletek:

- 1) A 2017. évben tartott elnökségi ülés jegyzőkönyve
- 2) A megkeresések és megbízások listája

* * *

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a beszámolóval egyetértek.

Budapest, 2018. június 27.

dr. Luszcz Viktor
a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának
elnöke